

List izhaja vsak petek

in velja s poštnino vred in v Gorici domu poslan: za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 s., za četrt leta 80 sold.— Kdor sam po-nj pošilja, plača 2 g. 50 s. Za ude nar. - pol. društva „Gorica“ je cena določena, kakor za druge naročnike. Posamezni listi se prodajajo po 6 sold. pri knjigarju Soharju na Travniku.

GLAS

Naročnina in dopisi

naj se blagovoljno pošiljajo opravniku in sovredniku Antonu Laknerju, v gosposke ulice h. šte. 158. Vse pošiljatve naj se frankujejo. Rokopisi se ne vračajo. Oznanila se sprejemajo. Plača se za navadno vrstico, če se naznanilo samo enkrat natisne, 8 sold., če dvakrat, 12 s. če trikrat, 15 s.; za kolek vsakrat 30 s.

Deželni zbor goriški.

Dvanajsta seja je bila 16. jan. — Predseduje deželni glavar. Po prebranem zapisniku naznani dež. glavar, da je ponudil grof Rud. Attems nektera zemljišča, ako je hoče kupiti dež. zbor za kmetijsko šolo; ponudba izroči se dež. odboru. Dalje sta došla od občin Fara in Morar ugovora proti združenju občin, ki se izročita peticijskemu odseku.

Del Torre stavi že drugo interpellacijo na vlado, zakaj ni še potrdila v predzadnji sesiji sklenjene postave, po kateri bi morale občine plačevati davek od vsakega panja tujih čebel; vladni zastopnik pravi, da hoče odgovor poslati dež. odboru, ker se mu je interpellacija podala že proti koncu sesije.

Po prestopu na dnevni red potrdi dež. zbor računsko sklepa za leto 1872 zemljiščno-odveznega zaloga in odveznih zastankov l. 1848.

Po predlogu dež. odbora ustanovi se v zavodu gluhonemih otrok tretja učiteljska služba z letnimi 600 gold. in 100 gold. kot odškodnino za stanovanje; 4 nunam učiteljicam zviša se plača na 200 gold., ob enem potrdi se tudi proračun za l. 1874 omenjenega zavoda.

Za ceste odločijo se sledeče podpore:

a. Červinjanskemu cestnemu odboru 2000 gld. za cesto med Sočo in Villo Vicentino.

b. Tominskemu cestnemu odboru za cesto kraj Idrije 2000 gold. in kraj Bače 4000 gold.

c. Tržiškemu cestnemu odboru za novo cesto med Beljanom in Pierisom 2000 gold.

d. Sežanskemu cestnemu odboru za cesto med Kobdilom in Dutovljam 2500 gold., in za ono med Naklom in Lokvo 1500 gold.

e. Občini v Plaveh za zidanje mosta čez Sočo 2000 gold., če druge stroške občina sama prevzame in delo zagotovi.

Dalje pooblasti dež. zbor dež. odbor, da sme cestnim odborom tudi iz dež. zaloga denar izposoditi, pa le za eno leto in da podpira prošnje dotičnih cestnih odborov za pomoč iz drž. zaloga, tudi pri vladi. Gledé prošnje Korminskega cest. odbora — in Korminske in Medejske občine za zidanje mosta čez Idrijo (Judri) sklene dež. zbor, da naj zato sestavljena komisija prej kraj pregleda in ona naj poroča, kako bi se dalo delo naj primernejše izvršiti.

Dež. zbor sprejme soglasno peticijo do ministerstva, da bi se tukajšnje srednje šole uravnale na narodni podlagi v smislu § 19. državljanskih ustanovnih postav. Po prošnji Goriškega mestnega svetovalstva se dovoli, da se sme za mesto Goriško naložiti 25% k zemljiškim davkom, k obrtniškim in dohodnim 20%, k užitim vina 240% in za vsako vedro piva 2 gld. 37 kr.

Poslanec Gorjup poroča o proračunu deželnega zaloga za l. 1874, ki se koj odobri. Dohodkov bo 85.804 gold., stroškov pa 150.863 gld.; da se primankljej založi, naloži se priklada 16% k neposrednim davkom.

Dr. Deperis bere v imenu tistega odseka, ki je imel pretresovati odgovor vlad-

nega zastopnika zaradi nekterih prememb v deželnem šolskem svetovalstvu, sledečo resolucijo. „Deželni zbor 1.) ne pripozna, da bi koristilo šolstvu naše dežele, tudi ne strinja se s postavo, ako se koncentruje deželno šolsko svetovalstvo za Goriško pri c. kr. namestništvu v Trstu; 2.) naloži se dež. odboru, da se posluži vseh sredstev postavnih, da ustavi tako koncentrovanje in ohrani v dosedanji sestavi šolsko svetovalstvo za Goriško, dokler se po ustavni poti ne prenaredi dež. postava.“ Resolucija se sprejme soglasno. Poroča se slednjič o nekterih peticijah in dovoli se med temi občini Renče 500 gold. za popraviljanje mosta čez Vipavo; cesta med Bovcem, Sočo in Trento prišteje še skladovnim.

Trinajsta in zadnja seja je bila 17. jan. — Deželni glavar objavi telegram, ki mu je došel od namestništva, vsled kterega se mora letošnja sesija dež. zbora končati naj kaspeje 19. jan.

Prva točka dnevnega reda je poročilo odsekovo o novem občinskem redu za občino Tržič (Monfalcone); predlog se sprejme soglasno.

Po predlogu onega odseka, ki je imel pretresovati vladni odgovor na interpellacijo Del Torre-a zaradi nepostavnosti, ktere so zakrivali vladni organi v komisijah za uredbo zemljišnega davka, sklene zbor soglasno, da so trditve namestništva v dopisu 18. dec. 1873 brez prave podlage, kakor tudi odgovor vladnega zastopnika na omenjeno interpellacijo, da naj vlada nemudoma popravi dokazane nepostavnosti in varuje v prihodnje ljudstvo pred enako

Listek.

Valentina Staniča
mladost in studentovska leta.

(Dalje.)

Dne 29. julija so šli tesarji na vrh križ zasajat in strelovod postavljat. Stanič jih ni ostal. Nesel je sè seboj prav prav zanesljiv barometer, dva termometra in še marsikaj, kar je neobhodno potreboval. Kakor je razvideti iz že omenjene potopisne knjige Schultes-ove, priporočal mu je prof. Schiegg posebno pri tej priložnosti, naj si vse prizadene, da bo prav prav dobro meril in kar zmeri na tanko zapisaval *). Pa kaj bi ne! Šlo je za preiskave do tedaj svetu neznane reči: Zvonarja visokost bi bili radi izvedeli. In Staniča,

prav našega Staniča je došla čast, da je prvi zmeril tega velikanskega sneznika vršac *). Tudi se dá iz tega posneti to, da je Stanič zbog svoje ročnosti pri tacih in enacih preiskavah učenjakom mnogo veljal. Zdi se, da je bila beseda „Stanič je to meril“ vsem gotova resnica. Čast zanj, pa tudi za nas, zlasti za nas Slovence na Goriškem.

Na Salmovem brdu so imeli med tem že vse pripravljeno, da so tesarje in Staniča opazovali. Ob ednajstih je križ že stal. Vse je vrelo iz kolibe k daljnogledom ta zlati kinč Zvonarjev občudovat. Pri sv. Krvi so celó z možnarji streljali, tako so bili tega veseli.

Da na Zvonarjevem vršacu nič ne raste, tudi pritlično drevje ne, ni mi treba pravit. Zató so morali les, kar so ga potre-

bavali, z ravani gor nositi. Potrebovali so ga pa za marsikaj. Takó n. pr. so morali l. 1801 igli podobna vrha, v ktera se Zvonar deli z navlašč gor privlečenem drevesom premostiti. To leto tega ni bilo treba. Razpoka med njima bila je čez in čez sè snegom napolnjena. Da bi pa ne ležalo na tléh, zasadili so ga zraven križa v zemljo.

Staniču pa ni bilo po volji, da je ta les tukaj saméval. Barometer in kar je še imel v rokah dene na stran ter spleza na drevo. *) (Dalje.)

*) Slomšek nam ta dogodek tako pripoveduje: „Ker najdejo [Stanič] suho smreko verh hriba zasajeno, so verh smrekoviga kola doplezali, de so reči zamogli; Saj sim bil nar viši med predniki na snežniku.“ — Glej „Drobtinice“ l. 1848 str. 82. — Pis.

Nekoliko drugače omenja to po „Novicah“ l. 1847 tudi Paulus v lanskem posebej natisnem „Sočinem“ feuilletonu str. 10. — „Ko sem bil na vršac prišel, sem videl, ka me je misel goljufala. (Misil je namreč, da mu še nikoli nobeden ni priplezal na vrh. — Pis.) Zagledal sem ondi jelko vsajeno; to je bilo gotovo znamenje, da je nekedo uže pred manoj tukaj bil. To me zjezi — grem in splezam po drevesu gori do čopa, da sem potem ponosno mogel reči, ka sem vendar še više bil, nego mojih prednikov kedo.“

*) Der Herr Professor schickte Herrn Stanig . . . auf den Berg und gab ihm den Auftrag, alle Beobachtungen und Versuche mit grösster Genauigkeit anzustellen, zu wiederholen und pünctlich nieder zu schreiben. — Schultes' Reise auf den Glockner. II. del str. 46.

*) Herr Stanig, Herrn Professors Schiegg Adjunct, beobachtete am 29. Julius 1800 um 8 1/2 Uhr zum ersten Mahle auf dem Gipfel des Grossglockner den Stand des Barometers. Er fand es auf 17“ 10“ . . . Prof. Schiegg berechnete nun nach diesen Beobachtungen die Höhe des Gipfels des Grossglockner. — Gl. Schultes II. del str. 300 in 301.

škodo, in slednjič naloži dež. odboru, da naj skuša po preiskavi potrditi vse nepostavnosti.

Po predlogu dež. odbora se odloči 600 gold. za pomočnika, ki se ima imenovati pri dež. računariji.

Občini Sempas in občinama Kal in Velikidol dež. zbor ne dovoli, razdeliti občinskih zemljišč, dovoli pa občinama Lokavec in Osek. Prošnji obeh Vertobj za ustanovitev posebnih občinskih zastopov se ne usliši; čez ugovore občin Morar in Fara proti združenju občin se preide na dnevni red. Prošnja občin Rihenberg, Šmarje in Gabrije, da bi se cesta po Braniški dolini pristela deželnim, vrne se nazaj.

Imelo je priti na dnevni red še poročilo odsekovo o predlogu Doljak-ovem glede preuredbe deželnega reda, ali dotični odsek ni hotel predložiti poročila, ker je bilo premalo poslancev nazočih.

Konečno sklene dež. glavar s primeranim govorom sesijo.

Bizantinci v Avstriji.

Nekdanjega grškega cesarstva — kojega glavno mesto je bil Carigrad, tudi Bizanc imenovan — vladarji, ministri in diplomati niso poznali nujnejše naloge, nego utikati se v verska vprašanja. Od četrtega stoletja, ko se je arianska krivovera vgnjezdila v grškem cesarstvu, do petnajstega, ko so Turki l. 1453 Carigrad vzeli in s tim nekdanj sloveče grško cesarstvo podjarmili, vije se ta rudeča nit več ali manj skozi vsa stoletja njegovega obstoja. Carigradski ministri so bili bolji bogoslovci nego diplomati. Ne škoduje sicer nikdar, ako so ministri v kršanskem nauku dobro poučeni, želeli bi bilo, da bi katekizem prav dobro znali; ohranili bi sebi s tem marsikatero sitnost, v katero zabredejo vsled te nevednosti, ovarovali bi tudi podložne marsikatero nesrečo, v katero jih pahnejo v verskih resnicah nevedni ministri, in oskrbeli bi boljše obstanek in blagostanje države, kateri služijo.

Ali Bizantinski ministri in diplomati so hoteli biti sodniki v verskih vprašanjih, koji delokrog ministrom ne tiče, že po naravni postavi ne. — Ptuja ljudstva pritiskajo cesarstvo od severne — zahodne strani, nič ne de, Carigradski ministri morajo se pečati z bogoslovjem; — podložni, siti ministerskih posilnost proti veri in cerkvi, se puntajo, država, razkosana po notranjih verskih zmešnjavah, krvavi na vseh udih, nič ne de, ministri nadaljujejo svojo bogoslovsko pot; — siloviti Turki so že podjarmili sosednja kraljestva in pritiskajo že cesarstvo od juga in vzhoda, nič ne de, Carigradski ministri ostanejo — bogoslovci, dokler Turki l. 1453 vsemu bogoslovanju enkrat za vselej konec storijo z mečem krvavim. Bogoslovanje je nehalo, pa tudi — Bizantinsko cesarstvo.

Kdo ne vidi na prvi pogled, da je naša revna in uboga Avstrija, nekdanj sloveča in mogočna, v enakem položaji. — Čez deset let že ne pozna večina naših državnih poslancev nujnejše naloge, kot utikati se v verska vprašanja in zadeve, o kojih soditi edino le cerkev pravico ima. — Avstrijska država krvavi na vseh udih vsled

nesrečnih vojsk se zunanji sovražniki, državni poslanci pa in ministri mislijo državi pomagati (?), da konkordat raztrgajo; narodi stokajo pod težkim bremenom dajil, sicer potrebnih za obstoj države, pa minister Beust in liberalni državni poslanci obetujejo zljajšati butaro, da skovajo in vpelejejo znane konfessionalne postave meseca maja; nenemški narodi tirjajo že leta in leta enake pravice tudi za-se, večina drž. poslancev pa trati čas s tem, da modruje o papeževi nezmotljivosti in tuhta postave, ki bi papežovo posilnost (!) zaprečile; pruski moloh preži po Avstriji — podložni krvavijo na borsnem polomu — internacionala vzdiguje glavo se sekiro v roci — narodi nezadovoljni ponavljajo svoj klic po miru in spravi — naši liberalni državni poslanci in ministri ne vidijo in ne slišijo; oni ostanejo — bogoslovci in tuhtajo, kako bodo cerkev in duhovščino odgojevali in oboje v svoj brezverski jarem uklenili. Koliko časa še bodo bogoslovali? — bojimo se, da malo več.

Dopisi.

Na Banjšicah, 30. jan. Kdor drugim jamo koplje, sam va-njo pade. Ta pregovor se je te dni pri nas uresničil.

Léta 1871 smo napravili tukaj nove orglje sê samimi prostovoljnimi darovi. Izdelal in postavil jih je znani Jakob Špik z Bukovega. Principali in flavti pojo dobro in lepo.

K novim orgljam je bilo treba novega organista. Posrečilo so nam je, da smo ga dobili iz vnajue vasi, ki je znal precej dobro orgljati. Bival je pri županu in zraven še podučeval njegovega mlajšega sina. Fantič bistre glavice je dobro napredoval. Nekteri postanejo mu nevošljivi in začnejo organista nagovarjati, naj popusti županovo hišo, da mu fant ne prevzame službe. Ta svet mu je dopadel in je vkljub prepovedi cerkvenega oskerbnštva popustil nadepolnega fantiča ter šel naj bolj oddaljeni kôt prebivat, in sicer takrat ko ni bilo cerkvenega oskerbnštva doma. V nedeljo potem (30. nov.) dobi organist zarad neubogljivosti slovó in njegov učenec prevzame službo. Organistovi slabi svetovalci so postali potem tako hudobni, da so celo orglje (principal, voce umana in oktavo) pokazili, do bi fantič orgljati ne mogel. To se je zgodilo teden pred Božičem.

Pa svojega namena niso dosegli; g. vikar A. Ž. so zamudili dva popoldneva in so vse popravili; postali so tudi učitelj fantiču namesto prejšnjega organista. In fantič, ki se je pred le na pamet učil brez not, orglja zdaj po notah Riharjeve, Dolinarjeve, Cvekove, Gerbicove viže s tako urnostjo, da so ga še nasprotniki morali pohvaliti. Oni pa imajo sramoto za svoje nasprotovanje.

S Cerkljanskega 3. feb. — Kakošna je občna varnost v našem okraju nam pričajo tatvine, ktere so se v kratkem v 4 cerkvah godile. Pred enim mesecem je predrzen tat vso miloščino iz pušice Novaške cerkve, potem ko jo je razbil, pobral; na Šentviški gori je dolgo prstež z limanci denar iz cerkvene pušice kradel in ravno tako na Jagerščem.

Na svečnico si je upal v Šebreljah celo opoldan po službi božji cerkveno pušico okrasti — k sreči so pa potepuha, neznanega tujca, ravno ko si je denarje nabasal, zasačili in sodnji izročili. — Te tatvine so za naše kraje nepreslišane novice, odkod pa izvirajo? Res da je slabo leto bilo lani in da marsikak nima s čim živeti — ali drugi vzrok je ta, da se potepuhom po ječah bolje godi, ko zunaj, zatoraj si iščejo prostega in boljšega stanovanja. Kakor slišimo se bo gosposka nekaj ganila zastran tih potepuhov in da bo zatorej jutre po celem okraju poiskala nedelajoče potepuhe. *) — V Cerknem je umrl 29. jan. ondašnji dolgoletni župan F. Cerin na sušici; bil je poslavljen od presv. cesarja z zlatim križcem za zasluge, ktere si je pridobil pri tominsko-cerkljanski cesti.

Ogled.

Avstrija. Državni zbor. Zbornica poslancev, šteje zdaj okoli 316 nazočih zbornikov. Da se bodo naši čitatelji gledé moči posamnih strank lože razvedovali, naj jim sestavimo tu pregled klubov in število udov, ki jih štejejo razni klubi. Leвица: Demokratov je 5, naprednjaški klub šteje 57, levičnjaški 88, levo središče 54 udov. Desnica: Desno središče („pravna“ stranka) ima 30, Poljaki 44, Rusini 15, moravski deklaranti 7—8 udov; divjaki (ki niso še v nobenem klubu) so: Mladi Slovenci 4, federalni Dalmatini 3; slednjič je 8 ministrov, ki imajo pravico glasovati. Med raznimi odlomki „desnice“ so se poskusile neke pogodbe, da bi se sestavil kak program, ki bi ugajal vsaj večini desničarjev. Ali, dokler se bodo n. pr. „die 3 Mann hohe“ vošnjakova garda ustila sê svojim prenapetim liberalizmom, doživimo prej porazumek med Kopp-om in njo, ko s Poljaci i. dr. desničarji. — 29. januarja se je izbral tisti odsek 24terih, v čegar rokah je — osoda katoliške cerkve (Tiho! — nikar se ne krohotajte!) V odseku za politiško-verske reči so ti-le možje: Gölle- rich, Heilsberg, Suess, Weber, Apfaltern, Hopfen, Soharschmiedt, Schaup, Russ, Sturm, Waldert, Aresin, Dinstl, Granitsch, Wildauer, Carneri, Tinti, Kopp, Haase, Kowalski, Groholski, Hohenwart, Razlag, Pražak. Glasovalo je za ta odsek 210 poslancev; izvoljeni so posamni njega udje sê 183 do 121 glasovi. To je tedaj tisti „konfessionalni“ odsek, kteremu so izročene v pretres znani cerkveno-državni načrti postav, o kterih smo govorili v poslednji števi. „Glas“-a. — Za časništvo važen je odsek za obravnavanje načrta zastran časniškega štempeljna. Če ta odpade, bodo časniki veliko ceneji. Ta odsek je sklenil nasvetovati, da naj se kolek s 1. jan. 1875 odpravi; koledarski kolek pa s 1. oktobra 1874. Ministri niso zadovoljni s tem nasvetom, iz finančnih uzrokov, ker ima državna blagajnica lep dobiček po časniškem koleku. (V poslednjem odseku je goriški poslanec Winkler podnačelnik.) — Za nas Primorce je bila važna pretekli teden interpellacija zastran preuredbe v

*) Kakor slišimo se je to po celej deželi godilo, Bog dai, da bi kaj zdalo. -- Ur.

deželnih šolskih svetovalstvih, goriškem in isterskem. Sprožil je interpellacijo grof Coronini; podpisalo pa jo je 30 zbornikov med njimi tudi dr. Herbst. Bomo slišali, kaj g. minister Stremayr na to interpellacijo odgovori. Med tem se iz Trsta (menda officiozno) na vse štiri vetrove telegrafuje, da je g. namestnik Ceschi s 1. febr. t. l. prevzel predsedništvo omenjenih šolsk. svetov. — Lejte no, kdo je podprl Lienbacher-jev predlog zastran preiskovanja vzrokov finančnega poloma od maja l. l.! Nihče drug, ko eden naj glasovitiših avstrijskih generalov — Gablenz! G. je bil manj srečen na borski, ko na bojiščih; — podrl ga je plaz lanskega „kracha“. Ker ni bilo nikogar, da bi mu bil dolg poplačal, šel je v Curih in se je — ustrelil! Spodbudna ravno ni vsa ta stvar, sosebno za naše „verfassungstreuerje“ ne. Samomor je malodušnost, ki prav malo časti bojnega junaka. Če so pa že vsakdanji samomori naših dni sami na sebi eno naj žalostnejših znamenj ogromne npravne spačenosti, ki našemu času pečat vtiskuje, — so še hujše — prav peklensko pojasnjenje sedanjega npravnega stanja tisti sestavki v liberalnih časnikih, kateri o Gablenz-ovem samomoru govoré. Zagovarjajo ga več ali manj direktno!! In to delajo tisti časnikarji, ki so vso versko in modroslovsko moralnost v najem vzeli; oni, ki hočejo Kristovo moralno, kakor jo njegova cerkev razlaga — popravljati in krpiti!

— Na Dunaji pohaja 25 tisuč delalcev brez dela. Te dni se je bilo bati rabuke od njih strani,

— Naš cesar pojde 11. t. m. z velikim spremstvom v Petrograd.

— Na ogerski zbor so te dni mnogi prav milo gledali, in čakali, ali tudi zbor nje milo pogleda. Šlo je za vzhodno ogersko železnico („Ostbahn“), ktere akcije so v premnogih rokah po širokem svetu. Ta železnica se svojimi akcijami je že dalj časa na suhem; akcionarji ne dobivajo obresti in bali so se, da vse zgubijo. Ministerstvo ogersko je bilo pripravljeno, pomagati z državnimi pomočki, ali med zborniki je nastal velik vpor proti vladnemu namerjanju. Szlavy (ministerstva predsednik in min. za občevanje) pa je rekel: Gospoda! ali udajte se, ali, če ne, sem prisiljen se odpovedati ministerstvu. Tega pa se zbor boji, ker je težko najti mož, ki bi jih bila volja, podložiti pleča težkemu ministerskemu bremenu. Zbornica poslancev je slednjč z majhino večino sprejela vladin predlog (ugoden vzh. železnici), se 166 proti 155 glasovom; 121 poslancev ni bilo nazočih.

Vnanje države. Česar smo že dalj časa pričakovali — zgodilo se je: poznanski nadškof Ledohovski je vjetnik! Dne 3. t. m. pride policijski direktor k njemu in mu naznani, da ga mora odpeljati v ječo, in odpeljali so ga — v Frankfurt na Odri. Bismark je besen; za Ledohovskim pojdejo še drugi škofi v ječo, ali gotovo je — in tu ni treba posebne politiške modrosti — da prej se zlomi železni Bismark, ko katolištvo in njega stebri — škofje. Tudi taki politikarji, ki so principni in sistematični nasprotniki katoliške cerkve, prerokujejo Bismarku pogin; in znabiti da ravno zato, ker ga že sam čuti,

goni oholega slepca jeza, da skuša iznebiti se nasprotujočih mu elementov, ki ga žugajo pokopati, kakor plazovina. Zgodovina pa ima neizprosljivo svojo logiko. Ona je podrla še hujše velikane, ko je Bismark. In ni tudi to čudno, da se nasledki Lamarmora-ve knjige (potem ko je bilo par mesecev že vse tiho o njej) zdaj spet tako umetno zapletajo? Mallinckrodt (katol. poslanec središčne stranke v pruskem dež. zboru) je rekel uni pot Bismarku: Ti si hotel prodati nemško zemljo na levem bregu Rēna Francozom, in si bil l. 1866 revolucionar; si ščuval avstrijske državljane proti njih postavnemu vladarju, hotel si iz ogerskih begunov in izdajalcev napraviti ogersko krdelo, da bi se bilo proti Avstriji bojevalo in naredilo — če bi bilo šlo vse srečno — posebno ogersko kraljestvo. Mallinckrodt se je sklicaval, ko je Bismarku te reči očital, na znane bukve itd. nekđ. ministra Lamarmora-e. — Bism. je prvo očitanje določno tajil; gledé družega pa (ogerskega krdela) je rekel, da to ni nič slabega; v vojski da so taka sredstva pripuščena; sicer pa, da je on to storil še le po bitvi pri Sadovi, ko se je bil začel Napol. vtikati v zadeve vojskujočih se strank. Pozneje so začeli officiozni in uradni pruski listi trditi, da si je Lamarmora to pa uno umislil ali pa diplomatska pisma spočil, in, ker so bili med tem v Berlinu iz Rima izvedeli, da pisem, ki jih Lamarm. navaja, v ministerskih arhivih ni, zdelo se jim je gotovo, da je Lamarmora obrekovalec. Tu se vzdigne razžaljeni Lamarm. in zasoli 29. jan. t. l. v ital. časniku „Opinione“ Bismarkovim hlapecem pripravljeno jed tako dobro, da jih gotovo trebuh boli. L. je v svoji knjigi (od okt. p. l.) navedene depeše dopolnil (imenuje še nove okoliščine in nova imena) in dokazal, da se je Bismark že 3. junija 1866, in ne še le po bitvi pri Sadovi, začel zastran ogerskega krdela z njim (Lamarmora o) pogajati. Tudi je neki L. rekel, da je pripravljen še drugih depeš priobčiti, če bo treba. — Dokazano je tedaj, da je B. nepošten, revolucijsk diplomat in naj hujši sovražnik Avstrije — vsaj bil. In kaj delajo — da memogredé to omenimo avstrijski officiozni listi (n. pr. „Triester Zeitg.“)? Hudujejo se nad — Lamarmora-o. češ, da je bil tako indiskreten, da je taka za Bismarka sramotna pisma priobčil. Jeli to Bismarkovo mameluštvo, ali ni? — V Berlinu so tako razkačeni zarad Lamarmora-vih pisem *) , ki jih je — kakor pravi „Opin.“ — pri nekem notarji v Rimu na ogled položil — da zahtevajo od Italije zadostenja, naj bi Lamarmora-i namreč zavoljo zlorabe javnih pisem (!) pravdo napeli. Sploh se kaže nekako mrzenje med Prusijo in Italijo. Tudi druge vlade so zamerile pruskemu „bogu“, da se preveč predrzno vtika v tuje zadeve, ter da tirja, da se mora zdaj ta, zdaj ta časnik zatreti.

Na Angležkem so se že začeli katoliški meetingi (taborji) proti prusaškemu „no-popery“ — meeting-u od 27/1 v Londonu. Naj veči kat. tabor pa bo 6. t. m. v Londonu, kakor smo rekli uni krat. —

*) Dvoje pisem je: Neko poročilo ital. generala Govone-a, ki je bil tisti čas v Berlinu, in pismo tedanjega prusk. poslanca Usedom-a v Florenciji, od 12. jun. 1866.

Bismark se je bil neki tudi na angl. vlado obrnil in zahteval, da naj zabrani kat. meeting; ali Angleži svobodo drugače umejo.

Na Španjskem gre Karlistom dobro; mesta Bilbao pa niso še vzeli, ampak ga oblegajo. Novi poveljniki Karlistovski so: kraljevič Alfonz, Tristany, Freixa. Saballs je odstavljen. — Republikli manjka denarja. Serrano je prav diktator; vse polno časnikov je ustavil.

Domače novice.

(Deželni šolski svet) — S 1. februarjem je prevzel predsedništvo našega dež. š. sveta cesarski namestnik v Trstu in sicer ali bo sam predsedoval ali pa ga bo nadomestoval kak uradnik, oziroma ekonomični referent. Baron Rechbach bo zanaprej predsednik okrajnega š. sveta. Nadzornika, ki v Trstu stanujeta, se bota udeleževala sej vsakrat, ko bo treba. G. Gatti je zopet prevzel vodstvo više realke.

(Imenovanje) — G. J. Kumar, upokojeni pomorski uradnik, je imenovan za ravnatelja tukajšne hranilnice in zastavljavnice.

(Konfiskacija) — Predzadnja številka „Isonzo-a“ je bila konfiskovana zastran nekega spisa o ponemčevanji šol na Primorskem.

(„Gorica“) — Kakor smo pozvedeli, je sklenil odbor „Gorice“ sklicati izreden občni zbor na drugi četertek v postu, to je na 26. tek. meseca ob 10¹/₂ predpoldne; dnevni red bomo priobčili prihodnjč. Tudi smo slišali, da je odbor „Gorice“ dal ponatisniti naš spis: „o zemljiščnih bukvah“ v posebne bukvice, ki se bodo društvenikom „Gorice“ brezplačno razposlali.

(Grof Auersperg), c. k. predsednik na Kranjskem, biva že nekaj dni v Gorici; bolan je neki hudo za sušico. — Ceschi, c. k. namestnik v Trstu, ga je obiskal 4. t. m.

(Rothschild), znani evropejski bankir, stanuje v Gorici v Böckmann-ovi hiši in misli čez zimó tu ostati.

Razne vesti.

— Slovenščina pa prvačič. — V podgorški županiji podpisujejo okrožnico zoper združenje se Števerjansko veliko županijo. No, to ni nič posebnega, saj tudi druge občine tako delajo, ali to je kaj posebnega, da je okrožnica laško pisana in da jo je spisal deželnega odbora uradnik, ki bi lahko med prvaki mladostlovenskimi sedel. Ne mara je tudi njemu slovenščina le „Paradepferd“.

— 25.000 delalcev brez dela — se potika zdaj na Dunaji; med temi je 8000 klučarjev, 2000 mizarjev, 3000 strugarjev, 1400 kovačev, 4000 krojačev, 2000 barvarjev, 2000 pekov, 1300 krznarjev itd. To so nasledki lanskega denarnega poloma in toliko hvalisane Dunajske razstave. Liberalno ministerstvo imenuje to „volksirthschaflichen Aufschwung“, naši mladostlovensci pa „gospodarski napredek.“ Liberalizem se je res pod „srečno zvezdo“ rodil!

— Državnih posejilnic menda ne bode veliko, če je res, kar časniki pišejo, da za ve-

liko Česko deželo se napravi samo ena v Pragi v podružnici nacionalbanke. Vsaj vendar ne bo več del onih 80 milijonov prišel Dunajskim borsjakom na pomoč?

— Na Erdeljskem in vzlasti v izhodnih krajih, 3 okraji Braševskem (Kronstadt) grozovito razsajajo črne kozé. V Braševem, mestu z 40.000 prebivalci, pomrje vsak teden najmanj po 40 ljudi. Mrličé kar brž na pokopališče peljejo in zakopljejo.

— Kobilice. — Prejšni teden se je prikazala velika truma kobilic okoli Brescie, ravno tako kakor lausko leto, ko so Sardinijo napadle in vse pokončale. Ljudje delajo kar morejo, da bi to šibo odpravili, ker žuga jim nevarnost, da kar nič ne pridelajo.

— Živinska kuga, ki je bila na Kranjskem že ponehala v zadnjih dneh, pokazala se je neki sopet v dveh vaseh Krškega okraja.

(Nov.)

— Nekriv. — Konečna obravnava pri tukajšnji sodnji je bila 31. jan. zoper F. H. iz Kanala zaradi goljufige storjene po rabi krivične tehtnice. Tožili so ga, da je imel sé svincem obteženo škuldelico, v kateri je tobak tehtal. Sodnja ga je spoznala za nekrivega, ker priče zatoženca so izrekle, da so dobivale vedno pošteno vago in da tehtnica je bila — stara in polomljena.

Ravno leto dni je preteklo, kar je bil imenovani F. H. tudi za nekrivega spoznan pri okrajni sodnji v Kanalu, tožen hudodelstva zapeljevanja nedolžnih dekličev — zaradi pomankanja prič.

— Nesreča. — V gostilnici pri „Škalabonu“ na poti med Kanalom in Ročinjem je vojak finančne straže, norčevaje se sé svojim tovaršem puško nastavil rekoč: Zdaj te bom vstrelil. Sproži in tovarš se mertev na tla zgrudi. Neprosto voljen morivec in nazoči drugi vojaki finančne straže so potem pobegnili čez Banjšice proti Gorici in 2. t. m. so se sami oglasili pri sodnji. Preiskava se je začela, trdijo pa, da ni bilo nikakoršnega sovraštva med dotičnima in da se je nesreča le zaradi neprevidnosti pripetila.

— Pobrisal jo je. 24. pret. mes. je bil v Mariboru krščen jud, Marko Goldberger, čevljar, ki je ob enem tudi obhajan in birmovan bil. Menda je potuhnjenec le lepih darov iskal, ki jih je tudi dobil, kajti pobrisal jo je iz Maribora, da nihče ne vé kam, in vse polno dolgov zapustil. To bodi v nauk, kako previdno da je treba z judi ravnati, ki iščejo krsta.

(Gosp.)

— Tukajšnjemu (Ljubijanskemu) Sočinemu dopisniku večkrat primanjkuje tvarine in se spravi čez „Slovenca“ ter ga začne obirati po „Soči“ in „Narodu“, njene dotične sestavke navadno ponatisne. Nezdavnej je popisoval, kako sta ste gg. Jeran in Klun med sabo sprla zaradi neke nvtice o plesu, katero je spisal eden sodelalcev, kako se je reč v razsodbo predložila dr. Bleiweisu, ki je hotel, da naj se natisne, in kako je Jeran to premagal rekši, da list je naš! Vse to je od konca do kraja izmišljeno in zlagano. Sočini dopisnik mora imeti strašno dolga ušesa, morda celo Midova,

da jih steguje v stanovanje Slovenčevih sodelalcev in tam sliši reči, ki se nikdar godile niso.

(Slovenec.)

— General Gablenz se je 28. jan. v Zürich-u na Švicarskem ustrelil. Vzrok temu, pravijo eni, so bili njegovi dolgovi, katerih ni mogel plačati. Druga bolj verjetna govorica pa hoče vedeti, da je Gablenz o času, ko je bil poveljnik na Ogrskem, se silovitim Rauchom se zapletel v gozdne zadeve vojaške granice in bi bil vsled tega zaradi goljufige prišel pred sodnijo. Da je temu odšel, prestrelil si je srce!

— Pojasnilo glede dopisa iz „goriške -o kolicé“ v poslednji številki „Glasa“ o imenovanji svetnega učitelja v Biljah, ki nam je došlo od merodajne osebe, pravi, da se je okrajni šolski svet pri imenovanji g. Die-a za učitelja v Biljah popolnoma držal postave, ker g. Die ostane še na dalje učitelj v Grgarji in, preden bo za trdno premeščen, vprašalo se bo krajno šolsko svetovalstvo, kakor postava vleva; kar se je zdaj storilo, da se je storilo v prid šolstva menda na podlagi §. 23, postave zaradi nadzora, ker je znano krajnima šol. svetoma v Grgarji in v Biljah; gledé prejšnjega duhovna - učitelja, da je popolnoma resnično, kar dopisnik pravi o njegovem dobrem in marljivem delovanji v šoli.

Vkljub tega pojasnila ostane nam stvar še vedno nejasna za občino — škodljiva. Biljanci so do zdaj, in sicer že pred ko so se nove šolske postave vpeljale, kaplana vzdrževali večidel s tem, da je kaplan šolo držal. S tem, da je kaplan šolo zgubil, izgubijo Biljanci naj brže tudi kaplana, kar jim gotovo ne bo po volji. Ako pa hočejo kaplana obdržati si, morali bi k temu, da jih že novi šolski davek hudo tlači, še drugo butaro si naložiti, da kaplana vzdržijo, kar ni majhna reč v sedanjih časih. — Ur.

Gospodarske stvari.

Občni zbor kmetijskega društva,
dne 29. dec.

Zbranih je bilo nekoliko nad 20 gg. društvenikov.

Izmed obravnjav omenjam:

1. da je bil potrjen proračun za l. 1874, v katerem je po predlogu g. prof. Vodopivec-a viši znesek za uredništvo „Gosp. lista“ za 50 fr. G. prof. V. je podpiral predlog, da je sedaj število slovenskih društvenikov jako naraslo, da se more tedaj uže nekoliko več odločiti za „G. l.“; uredniku se s tem zljajša delo, kajti z ono doklado mogel bo pridobiti si nekoliko dopisovalcev. Tajnik Streinz podpira ravno v istem zmislu predlog g. V.

Druge številke so bile sprejete, kakor je predlagal finančni odsek.

2. Predlog g. Colombichi-ja, da se prenaredi društvena pravila, po katerih se ima prenarediti razmerje med glavnim odborom in posameznimi podružnicami, se izroči posebnemu odseku v natančno pretresovanje, da potem sporoča prih. občenej skupščini.

3. Predlog, da se sme tudi v Kobaridu ustanoviti kmetijska podružnica se

izroči posebnemu odseku. Vsi govorniki, ki so govorili o tej točki, so bili za ustanovitev, čeravno so nekteri povdarjali, da naj se pazi na sedaj veljavno točko društvenih pravil.

4. Gosp. Del Torre predlaga, da se ima izbrati petorica, ki ima izdelati načrt za napeljavo vode (za pomako) po celem Furlanskem polji in da se prosi visoko ministerstvo, da blagodušno podpira nameravano delo.

Ravno tako predlaga g. Dottori, da se prosi ministerstvo za pomako Tržiškega (Monfalkone) okraja. Skupščina pritrdi.

G. Furlani je stavil predlog, da se letos podeli podpora tudi kmetovalcem iz one državne pomoči.

Gosp. prof. Vodopivec nasvetuje, da se vkupijo kmetijske tabele za ljudske šole, kjer so učitelji zmožni za kmetijsko podučevanje, in Povše predlaga, da se prosi ministerstvo da podpira ustanovitev kmetijskih nadaljevalnih šol, da naj podeli potrebne zbirke kmetijskih knjig in da odloči znesek, s kojim se imajo plačati učitelji. Skupščina pritrdi obema predlogoma. —

Živinorejci pozor!

Zopet razsaja huda živinska kuga. Uže je na Dolenjskem, v Dalmaciji, po Ogerskem je skoro vedno. Celó po Pincgavu, kder se nahaja sloveče Pincgavsko pleme, razsaja ta nesreča. Preti nam živinorejcem zopet velika nesreča. Za to bolezen ni zdravila, le nevtrudljiva pozornost more jo ohraniti, da se ne priklati v naše dežele.

Veselilo je nas, da je slavni gosp. dr. Bleiweis v Kranjskem deželuem zboru stavil nujni predlog, da vloži deželni zbor prošnjo pri c. kr. vladi (ministerstvu), da ostro pazi na to, da se dotične postave vestno izvršujejo, in da dela na to, da se tudi v Ogerskej uredi enaka postava, kakoršna velja za naše dežele takraj Litave. Dokler ne bo Ogerska ostro postopala, malo je nade, da se ustavi huda nesreča, ktera že več časa preti našej živinoreji, kajti ravno tam je ognjšče, iz kojega se širi hudi ogenj.

Pač je želeli, da vlada prav ostro postopa, da se koj v kalu zatara huda bolezen, ki zamore neprecenljivo škodo učiniti našej državi.

Računimo le, da je v Avstriji 12 milijonov goveje živine, vsaka vredna le 50 fr., velikansk kapital od 600 milijonov forintov. Kolika nevarnost preti, vsakdo mora razviditi iz teh števil!

Gospodarji! za to pozor, da ne prileze k nam nesreča. Ne kupite živine v onih krajih, kder je uže bolna živina, in skrbite, da ne upelje k nam sumljive živine kak slepar, ki išče le za se dobiček, malo mar mu je pa za občni blagor. Vsak mora biti vesten varuh postave, ki velja proti razširjenji strašne živinske bolezn. *)

(„Gosp. list“ — 15. jan.)

*) Čudno se nam zdi, kaj dela finančna straža na Beneški meji; slišimo namreč že davno, da Benečani kupoma nakupujejo volov po Gorških, Kranjskih, celo Ogrskih semnjih ter jih po zvijači čez mejo spravljajo. Ni čuda, da je meso pri nas vedno draže; kaj pa še, ko bi po taki nemarnosti živinska kuga v naše kraje se priklatila. — Ur. Glasa.